

องค์ความรู้เรื่อง

“หัตถกรรมกระเป๋าทายหนามจักสาน.....เส้นสายงานศิลป์”

โดย

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ร่วมกับ

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา

อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ชื่อองค์ความรู้ “หัตถกรรมกระเป๋าย่อยหนามจักสาน.....เส้นสายงานศิลป์”

หลักสูตรที่รับผิดชอบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด

- ผู้รับผิดชอบ**
1. รองศาสตราจารย์อัปสร อีซอ
 2. อาจารย์จิราพร เกียรติินฤมล
 3. อาจารย์สุธิดา เลขาวิจิตร
 4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปวีณา เจาะอารง
 5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎี นาคเรือง
 6. อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ไพบูลย์เวชสวัสดิ์
 7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ นามบุรี
 8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐธรรณี พงศ์กระพันธ์
 9. อาจารย์ ดร.สุกฤตรา พุ่มแก้ว

ภายใต้ความร่วมมือจากธุรกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา
อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

บทเกริ่น

อันเนื่องมาจากการปฏิบัติพันธกิจด้านงานวิจัยเรื่อง “การสร้างแบรนด์ “คูรี” กระเป๋าย่อยหนามจักสานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา” และงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาช่องทางการจำหน่ายกระเป๋าย่อยหนามจักสาน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านสันติภาพวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา” ตลอดจนพันธกิจด้านงานบริการวิชาการเรื่อง “โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น” จนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด Idnovation 2020 นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ครั้งที่ 2 ส่งผลต่อการสร้างองค์ความรู้เรื่อง “นวัตกรรมกระเป๋าย่อยหนามจักสาน.....เส้นสายงานศิลป์” ฉบับนี้

ทั้งนี้องค์ความรู้ที่เป็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ผนวกกับองค์ความรู้ด้านการตลาดและศิลปะสมัยใหม่ กลายเป็นนวัตกรรมร่วมสมัย ก่อเกิดดีไซน์และลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ไม่ซ้ำใคร อันสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน มีดังนี้

- องค์ความรู้**
- ต้นน้ำ : การเตรียมวัตถุดิบเส้นเยยหนาม
 - กลางน้ำ : การจักสาน/แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าย่อย
 - ปลายน้ำ : การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

องค์ความรู้ต้นน้ำ : การเตรียมวัสดุดิบเส้นเตยหนาม

เตยหนาม จัดเป็นเตยชนิดหนึ่งในวงศ์ Pandanaceae ซึ่งพบมากแถบภาคใต้ตอนล่างของไทย แถบจังหวัดพังงา พัทลุง สงขลา ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ลักษณะเป็นไม้พุ่มขนาดเล็กใบเรียวยาว ผิวเรียบมัน ปลายใบแหลมสีเขียวเข้ม กลางใบเป็นร่องตามยาว ขอบมีหนามแหลมคมถี่ๆ ตลอดใบ ลำต้นกลมเป็นข้อถี่ๆ เจริญเติบโตดีในพื้นที่ชื้นแฉะ ดินที่มีทรายปน ท้องทุ่งนาหรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็น ป่ามีน้ำไหลผ่าน ทั้งนี้ลักษณะต้นเตยหนาม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ลักษณะต้นเตยหนาม

ต้นเตยหนามจะมีตลอดทั้งปี โดยหน้าแล้ง ใบจะมีน้อย ส่วนหน้าฝน ใบจะมีมาก ซึ่งที่ผ่านมาชาวบ้านมักจะปลูกริมถนน กันดินนาพัง นอกเหนือจากนี้ก็มีปลูกริมรั้วบ้าน กันไม่ให้สัตว์เลี้ยงใหญ่ๆ เช่น วัว ควาย ฯลฯ เข้ามารบกวน ทั้งนี้เมื่อตัดกอเตยหนามออกจากต้นแล้ว ต้นเตยหนามจะออกยอดออกใบมาอีก ซึ่ง ณ พื้นที่ที่ศึกษาตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ต้นเตยหนามที่นี่มี 2 สายพันธุ์ ดังนี้ 1) เตยหนา ซึ่งหนามเตยมีสีเหลือง ใบแฉววาว นิยม ไม้มัน เหมาะที่จะนำมาจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องการความสวยงาม ละเอียดประณีต เช่น กระเป๋า ตะกร้า กล่องเอนกประสงค์ ฯลฯ 2) เตยน้ำ โดยหนามเตยมีสีแดง ใบบาน ยาว มักขึ้นตามบึงที่มีแหล่งน้ำ (จึงได้ชื่อว่าเตยน้ำ) ใบมักจะมัน เหมาะที่จะนำมาจักสานเป็นเสื่อ ทั้งนี้วัสดุ/วัตถุดิบ อุปกรณ์ ขั้นตอนการทำ ตลอดจนเคล็ดลับในการทำ “หัตถกรรมกระเป๋าเตยหนามจักสาน...เส้นสายงานศิลป์” มีดังนี้

วัสดุ/วัตถุดิบ

1. ใบเตยหนาม
2. น้ำ
3. สีย้อมกก
4. ส้มแขก

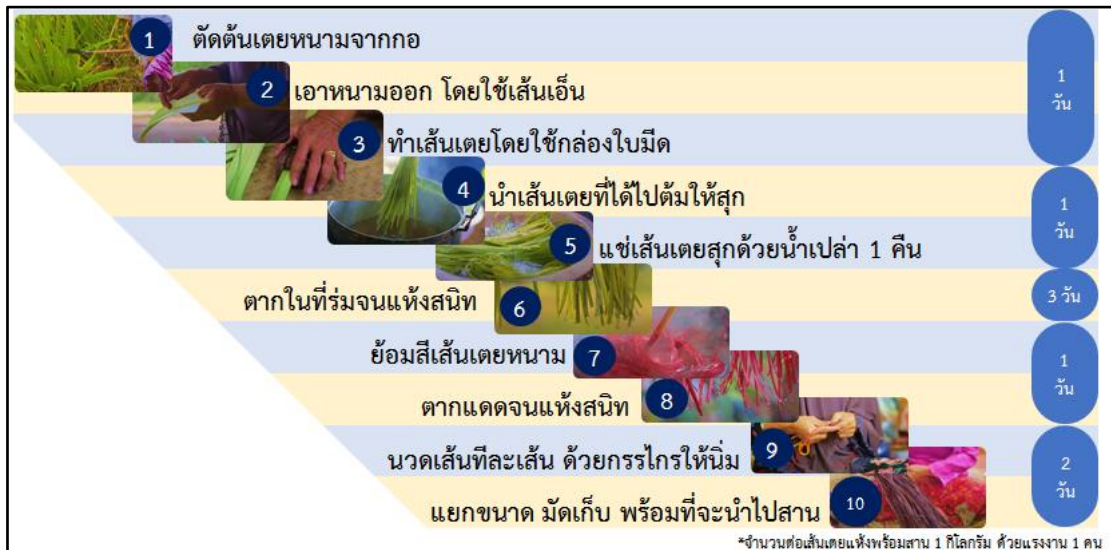
อุปกรณ์

1. มีดพร้า
2. เส้นเอ็นหรือมิด
3. ก่องไม้ทำเส้นเตย
4. กรรไกร
5. หม้อต้ม (สำหรับต้มใบเตย)
6. กระทะ (สำหรับย้อมสีใบเตย)
7. เตาแก๊สหรือเตาถ่าน

ขั้นตอนการทำเส้นวัตถุดิบเตยหนามเพื่อใช้ในการจักสานกระเป๋า

1. ตัดต้นเตยหนามออกจากกอ เลือกเฉพาะใบที่อยู่ส่วนกลางของกอ ที่มีความยาวขนาด 1-1.5 เมตร ซึ่งเหมาะสำหรับทำกระเป๋า
2. เอาหนามเตยออกโดยใช้เส้นเอ็น
3. ทำเส้นเตยหนาม โดยใช้อุปกรณ์ก่องไม้รูดตัดเส้นเตยให้เป็นเส้นๆ ตามขนาดที่กำหนด
4. นำเส้นเตยที่ได้ไปต้มในน้ำเปล่าให้สุก ซึ่งเส้นเตยจะเปลี่ยนเป็นสีขาว
5. นำเส้นเตยที่สุกไปแช่น้ำเปล่า 1 คืน
6. นำไปตากแดดจัด ให้เส้นแห้งสนิทประมาณ 3 วัน
7. ทำเตยย้อมสี โดยต้มน้ำ ใส่สีย้อมกกและส้มแขก เพื่อให้เส้นแวววาว ต้มนาน 10-15 นาที จากนั้นนำไปล้างน้ำให้สะอาดจนน้ำใสและสีไม่ติดมือ
8. นำเตยย้อมสีไปตากให้แห้งในที่ร่ม ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 วัน
9. นวดเส้นเตยที่ละเส้นให้นุ่มโดยใช้ไม้ไผ่ ไม้บรรทัดเหล็ก หรือกรรไกร
10. มัดเส้นเตยหนามให้มีขนาดและความยาวเท่าๆ กัน เก็บใส่ถุง เก็บไว้ในที่ร่ม พร้อมทั้งจะนำไปใช้สานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ตามต้องการ

ทั้งนี้ขั้นตอนการทำเส้นวัตถุดิบเตยหนามเพื่อใช้ในการจักสานกระเป๋า ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการทำเส้นวัตถุดิบเตยหนามเพื่อใช้ในการจักสานกระเป๋า

เคล็ดลับ

- 1. การตัด/เก็บต้นเตยหนาม** ต้นเตยที่จะนำกระเป๋าจักสานนั้น ต้องเป็นเตยนา ซึ่งสามารถพบได้ตามท้องนาริมบึงน้ำ ในการทำกระเป๋าควรเลือกตัดเฉพาะกอที่มีใบยาวประมาณ 1-1.5 เมตร คัดเลือกเฉพาะใบยอดที่อยู่ส่วนกลางด้านใน ซึ่งแต่ละใบจะสามารถแยกย่อยได้อีกประมาณ 5-6 ใบ
- 2. การเอาหนามออก** ใช้เส้นเอ็นพันระหว่างนิ้วชี้(หรือนิ้วกลางตามถนัด) กับนิ้วโป้ง ผูกเงื่อนแบบสามารถรูดเลื่อนเข้าออกได้ รูดเตยหนามจากหัวไปท้ายออก ใช้เส้นเอ็นเอาหนามที่ขอบและด้านหลังใบออก โดยริดจากโคนไปหาปลายใบตามยาว จะสะดวกรวดเร็วกว่าการใช้มีด
- 3. การรีดเส้น** ควรใช้เครื่องรีดเส้น ซึ่งเป็นอุปกรณ์การรีดใบเตยหนามที่ทำจากแผ่นไม้ประกบกัน โดยมีแผ่นเหล็กด้านในเพื่อใช้รีดใบเตยหนาม จะช่วยให้ได้ใบเตยหนามที่มีขนาดความยาวและเรียบเท่าๆ กันอย่างสม่ำเสมอ
- 4. การต้มและการทำสี** ควรใช้น้ำที่ใสสะอาด โดยการนำน้ำมาใส่ภาชนะและพักไว้ปล่อยให้สิ่งสกปรกตกตะกอน ใช้แต่น้ำที่ใสสะอาดข้างบนในการต้มเส้นเตยหนาม ใช้สีย้อมกกแทนสีธรรมชาติ และใส่ส้มแขกขณะต้มทำสี จะช่วยให้ได้เส้นเตยหนามที่สีสวยแวววาว
- 5. การตากหรือทำให้แห้ง** การตากเส้นเตยหนามที่ต้มหรือย้อมสี ควรตากแดดอ่อนๆ หรือตากแดดในที่ร่มเพื่อไม่ให้เส้นกรอบ และตากให้แห้งสนิท
- 6. การทำให้เส้นนิ่ม** นำเส้นเตยหนามที่ต้มหรือย้อมสีแล้ว นำมารีดทีละเส้นโดยใช้กรรไกร จะช่วยให้เส้นนิ่ม นำสัมผัส
- 7. การเก็บรักษา** โดยมัดเส้นเตยหนามให้มีขนาดและความยาวเท่าๆ กัน เก็บใส่ถุง เก็บไว้ใน

ที่ร่ม อากาศถ่ายเทได้สะดวก จะทำให้เส้นเตยหนามไม่อับชื้นและไม่ขึ้นรา สามารถเก็บวัตถุดิบเตยหนาม ได้นานเป็นปี

องค์ความรู้กลางน้ำ : การจักสาน/แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋า

จากเดิมที่ต้นเตยหนาม เป็นวัชพืชที่ขึ้นอยู่ทั่วไป แต่ด้วยภูมิปัญญาของคนสมัยก่อน ที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญามาจากบรรพบุรุษชาวอินโดนีเซีย ที่อพยพมาตั้งรกรากในประเทศไทยทางตอนใต้ ตั้งแต่จังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล ตรัง และกระบี่ ที่คิดค้นหาวิธีนำวัสดุทางธรรมชาติ มาสร้างสรรค์เป็นข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้ 1) เสื่อ สำหรับปูนั่ง นอน ละหมาด หรือ แม้กระทั่งปูรองศพผู้ตายนำไปฝังกุโบร์หรือสุสานของชาวมุสลิม 2) เณอ ซึ่งไว้ใส่ข้าวเปลือก ข้าวสาน อาหารแห้ง 3) จง สำหรับใส่เกลือ กะปิ ของใช้ในครัวเรือนต่างๆ 4) ขมุกยา ไว้ใส่ยาเส้น ใบจาก และ สตางค์ 5) ขมุกตีนช้าง ไว้ใส่เครื่องประดับตกแต่งต่างๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเตยหนามทำให้มีหลากหลายมากขึ้น จากเดิมที่จักสานเพื่อไว้ใช้กันในครัวเรือน เริ่มเป็นการสานจำหน่ายเชิงพาณิชย์ มีทั้งเป็นของฝาก ของที่ระลึก เครื่องใช้ต่างๆ เช่น กระเป๋า หมวก กล่องเอนกประสงค์ ปกสมุด ปกแฟ้ม ซองใส่ โทรศัพท์ ใส่แว่นตา ใส่แทปเล็ต ฯลฯ

ขั้นตอนการจักสาน/แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋า

ขั้นตอนการจักสาน/แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าเตยหนามจักสาน มีดังนี้

1. การสานขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ โดยนำเส้นเตยหนามที่พร้อมใช้พับกึ่งกลาง ให้เริ่มสานจากกึ่งกลาง โดยนำ 2 เส้นมาสานเป็นลายขัดหรือเรียกว่าลายหนึ่ง ในลักษณะยกหนึ่งข่มหนึ่งไปเรื่อยๆ จักสานเป็นกระเป๋าโดยใช้กล่องบล็อกไม้เป็นแม่พิมพ์ สานจนขึ้นรูปได้ตามผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ สานเก็บขอบริมให้สวยงาม ทั้งนี้ระหว่างการสานให้ฉีบน้ำพรมเป็นระยะๆ เพื่อให้เส้นนิ่ม

2. ประกอบ/แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าที่ต้องการ โดยมีขั้นตอนแยกย่อย ดังนี้

2.1 ตัดหนังเก็บมุมกระเป๋า 4 มุม เพื่อความแข็งแรงและสวยงาม

2.2 ตัดแผ่นโคเฟรน ประมาณ 3 นิ้ว ติดที่ขอบกระเป๋าด้านใน

ส่วนบน ด้วยกาวบอนเท็กซ์เพื่อการทรงตัวที่แข็งแรงของกระเป๋า

2.3 ตัดหนังเป็นสายเชื่อมติดกับด้ามจับกระเป๋าโดยใช้กระดุมแป๊กยึดติด

2.4 นำชุดสายหนังพร้อมด้ามจับ ติดกับตัวกระเป๋าโดยใช้กระดุมแป๊ก

2.5 เย็บผ้าซับในพร้อมช่องซิป จากนั้นนำมาประกอบเย็บติดด้านในกระเป๋า

2.6 ติดฟูล้องด้ามจับเพื่อเพิ่มความสวยงาม

ลวดลายของการสาน

ลวดลายของการสานเตยหนาม สามารถทำได้หลายลวดลาย อาทิ ลายขัด ลายหนึ่ง ลายสอง ลายสาม ลายดอกพิกุล ลายงูเหลือม ลายอกปู ลายลูกแก้ว ลายกระดานหมากรุก ซึ่งปัจจุบันมีการคิดค้นเปลี่ยนแปลงขึ้นเป็นลายใหม่ๆ เพิ่มเติม เช่น ลายอาส๊ะ ลายจัสตาโม ลายทะเลแหวก ฯลฯ

การให้สี

แม่สีหลัก มี 3 สี คือแดง เหลือง และน้ำเงิน ส่วนสีดำและขาวไม่ใช่แม่สี

โทนสี จะแบ่งเป็น สีโทนร้อน สีโทนเย็น และสีโทนกลาง(เหลือง-ม่วง) อย่างไรก็ตามการให้สีสามารถทำได้ในลักษณะการให้น้ำหนักอ่อน กลาง เข้ม เข้มสุด ทั้งนี้การให้สีผลิตภัณฑ์จักสานเตยหนาม สามารถทำได้ดังนี้

1. สีโมโนโทน(monotone color) เป็นการให้สีเพียงโทนสีเดียวในการทำงาน แต่ในโทนสีนั้นๆ จะมีน้ำหนักอ่อน กลาง เข้ม และเข้มสุด
2. สีกลมกลืน(Harmony color) เป็นการไล่น้ำหนักของเฉดสี หรือการเปลี่ยนน้ำหนักของเฉดสีให้มีความเชื่อมต่อกัน หรือกลมกลืนเข้าหากัน
3. สีคู่ตรงข้าม(contrast color) เป็นการให้สีคู่ตรงข้ามกันในวงจรสีหรืออาจจะเป็นโทนสีที่แตกต่างกัน

วิธีการเก็บรักษา

เก็บรักษาผลิตภัณฑ์ที่จักสานไว้ในที่ร่ม ไม่ให้เปียกหรือถูกน้ำฝน เพราะจะทำให้เกิดเชื้อราได้ง่าย ในส่วนของการทำความสะอาด ให้ใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำเปล่าหรือน้ำนมแมวแล้วเช็ด ผลิตภัณฑ์จะดูสะอาดใหม่อยู่เสมอ

เคล็ดลับ

การจักสานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเตยหนามเป็นวัสดุหลัก อาจมีการประกอบด้วยวัสดุอื่น เพื่อให้เกิดความแข็งแรง เรียบร้อย หรือสวยงาม ควรดำเนินงานตามมาตรฐานชุมชนผลิตภัณฑ์เตยหนามที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม (2558) กำหนด โดยมีรายละเอียดดังนี้

-ลักษณะทั่วไป ต้องมีรูปทรงสวยงาม เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง ต้องไม่มีราปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดชิ้นงาน

-เส้นใบเตยหนาม ต้องมีขนาดเส้นผ่าสมอ ไม่มีจุดด่าง รอยด่าง หรือกระ อย่างเด่นชัด ต้องเรียบ มั่นเงา นุ่ม เหนียว ไม่เปราะ ขาด หรือแตก

-การถักสาน ต้องเรียบเสมอกัน แน่นหนา มีช่องไฟสม่ำเสมอ เส้นไม่บิด หัก งอ ขาด หรือแตก

-ลวดลาย (ถ้ามี) ต้องประณีต สวยงาม สม่ำเสมอ และต้องไม่เห็นรอยต่อตลอดชิ้นงานอย่างเด่นชัด

-สี (ถ้ามี) ต้องมีสีสม่ำเสมอ ยกเว้นกรณีที่มีการย้อมไล่ระดับสี หรือสานสลับสีในชิ้นงานเดียวกัน สีต้องไม่ตก และเมื่อลู่ผลิตภัณฑ์แล้วสีต้องไม่ติดมือ

-การเก็บริม ต้องเรียบรอยสวยงาม ประณีตสม่ำเสมอตลอดชิ้นงาน

-การประกอบด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี) การประกอบด้วยวัสดุอื่นเพื่อให้เกิดความแข็งแรง มั่นคง สวยงาม ต้องมีความประณีต เหมาะสม ติดแน่น คงทน

-การเคลือบเงา (ถ้ามี) ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่กรอบ ไม่แตก ไม่หลุดลอก ไม่เปราะ และไม่ให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ

-การใช้งาน ต้องสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน

-การบรรจุ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผลิตภัณฑ์จากใบเตยหนามในภาชนะบรรจุที่สะอาด เรียบร้อย และแข็งแรงพอที่จะป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์จากใบเตยหนามได้

ทั้งนี้ภาพการจักสานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋า ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การจักสาน/แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋า

องค์ความรู้ปลายน้ำ : การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ตลาดเป้าหมาย

การดำเนินงานทางการตลาดในการนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ จำเป็นต้องกำหนดตลาดเป้าหมาย เนื่องจากจัดเป็นจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการดำเนินงานทางการตลาด ผลิตภัณฑ์กระเป๋า ภายใต้ธีม “นวัตกรรมเตยหนามจักสาน.....เส้นสายงานศิลป์” จับตลาดเป้าหมายที่เป็นผู้หญิงวัยทำงาน อายุ 35 Up รายได้ระดับ B Up โดยเป็นผู้ที่ชื่นชอบงานหัตถกรรม งานฝีมือประดิษฐ์ งานจักสานต่างๆ ที่มีคุณภาพและมีรูปแบบที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ

รูปแบบผลิตภัณฑ์

จากการสนทนากลุ่มจากภาคีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา คนกลาง ลูกค้า และผู้รู้ด้านงานออกแบบหรืองานศิลปะ เกี่ยวกับรูปแบบลักษณะผลิตภัณฑ์กระเป๋าจักสานที่ชื่นชอบมากที่สุด ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในสัดส่วน 2 ใน 3 ของทั้งหมด ชื่นชอบแบบกระเป๋าเรียบๆ สีธรรมชาติ อาจจะมีสีขาวหรือสีโอ๊ค จักสานฝีมือละเอียด เก็บรายละเอียดได้เรียบร้อย มีสายสำหรับหิ้วสะพาย รวมถึงด้ามจับที่เป็นไม้สำหรับถือหิ้วกระเป๋า (โดยถอดสายเก็บ) ข้างในบุผ้า ปากกระเป๋าอาจใส่ซิปปหรือติดแป็ก เน้นปากกระเป๋ากว้างเพื่อให้ใส่ของหรือหยิบของได้ง่าย ขนาดกระเป๋าควรใหญ่พอสมควร ให้สามารถใส่เอกสารหรือโน้ตบุ๊กขนาด A4 ได้ ที่มุมกระเป๋ามีการใช้หนังเก็บมุม กันมุมแตก ควรมีวัสดุตกแต่งหรือเครื่องประดับตกแต่งเพื่อเพิ่มความเก๋ไก๋ ทำให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 1 ใน 3 ทั้งกลุ่มผู้รู้และลูกค้าบางส่วน ได้เสนอแนะให้สร้างความต่างจากกระเป๋าจักสานโดยทั่วไป โดยการทำกระเป๋าเตยหนามสีสด เช่น สีแดง สีม่วง สีส้ม ฯลฯ อาจพัฒนารูปทรงกระเป๋าแบบใหม่ๆ ลวดลายใหม่ๆ หรือใช้วัสดุในการตกแต่งกระเป๋าที่แตกต่างจากทั่วไป

ราคา

โดยทั่วไปโครงสร้างของราคาขาย จะมาจากต้นทุนบวกกำไร ทั้งนี้ในส่วนของผลิตภัณฑ์กระเป๋าเตยหนามจักสาน ต้นทุนจะประกอบด้วย ค่าวัสดุผลิต และค่าแรง คิดเป็นสัดส่วน 30% : 70% ของต้นทุนรวมทั้งหมด โดยต้นทุนค่าวัสดุผลิตประกอบด้วยค่าสีย้อมกก ถ่านเชื้อเพลิง หนั ด้ามจับ สายหิ้ว Tag ถุงบรรจุภัณฑ์ น้ำ/ไฟต่างๆ ส่วนค่าแรงประกอบด้วยค่าตัดวัสดุเตยหนาม ค่าจัดทำวัสดุเตยหนาม (ริดหนามออก/ต้ม/ย้อมสี/ตาก/ริดเส้นให้นิ่ม) ค่าจักสาน ค่าประกอบผลิตภัณฑ์ ฯลฯ ในส่วนของกำไร มักจะบวกเพิ่ม 100% ของต้นทุนเนื่องจากต้องเผื่อเป็นค่าขายให้กับพนักงานขายหรือคนกลางนั่นเอง

การจัดจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์กระเป๋าเตยหนามจักสาน สามารถจัดจำหน่ายได้ทั้งช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออฟไลน์ และแบบออนไลน์ ดังนี้

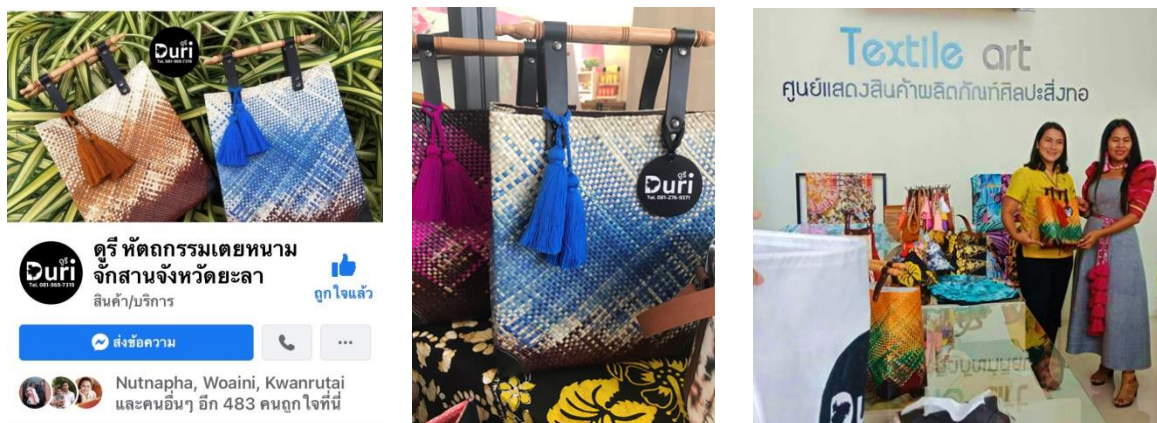
1. ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออฟไลน์ (Offline Channel)

เป็นช่องทางที่เน้นการมีหน้าร้านเพื่อการจัดจำหน่าย ซึ่งผู้ผลิตอาจจัดจำหน่ายโดยตรงหรือจำหน่ายผ่านคนกลาง ซึ่งเหมาะกับธุรกิจบางประเภทที่ต้องการความน่าเชื่อถือ เพราะได้เห็นสินค้าหรือบริการจริง สามารถสอบถามข้อมูลกับผู้ขายได้ หรือทดสอบก่อนซื้อได้

2. ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออนไลน์ (Online Channel)

เป็นการจัดจำหน่ายโดยใช้เครือข่ายสังคม (social network) เช่น Page, FB, LINE, IG ฯลฯ ในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า รวมถึงจำหน่ายสินค้า ซึ่งช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังง่ายต่อการจัดการ ซึ่งปัจจุบันเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้ ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออฟไลน์และแบบออนไลน์กระเป๋าเตยหนามจักสาน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออฟไลน์และแบบออนไลน์กระเป๋าเตยหนามจักสาน

การสื่อสารการตลาด/การสร้างแบรนด์

ควรมีการสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์กระเป๋าเตยหนามจักสาน ซึ่งนอกเหนือจากการมีชื่อแบรนด์หรือตราสินค้าแล้ว ควรใช้วิธีการสื่อสารการตลาดแบบผสมผสาน ผ่านเครื่องมือสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การใช้พนักงานขาย การจัดแสดงสินค้า การตลาดทางตรง ฯลฯ โดยเนื้อหาหลัก (content) สามารถสื่อสารได้ดังนี้

1. แนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋าแต่ละใบสะท้อนอัตลักษณ์ชายแดนใต้ อาทิ กล้วยหิน ข้าวยาปักยี่ไต๋ ตูปะซูดง ลูกหยี ฯลฯ
 2. ผลิตภัณฑ์และโปรโมชั่น เช่น วัสดุ/ส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ ประโยชน์ผลิตภัณฑ์ โปรโมชั่น ฯลฯ
 3. การร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมประกวด กิจกรรมร่วมสนุก กิจกรรมจิตอาสา/รับผิดชอบช่วยเหลือสังคม ฯลฯ
 4. การผลิต เช่น การคัดสรรวัตถุดิบ ขั้นตอนหรือวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์สำเร็จ รางวัลที่ได้รับ ฯลฯ
 5. ผู้ประกอบการ เช่น ปณิธาน/ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความใส่ใจ แนวคิดการทำงาน การช่วยเหลือสังคม ฯลฯ
 6. ลูกค้า เช่น การสั่งซื้อสินค้า การจัดส่งผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้า การใช้ผลิตภัณฑ์ คำชม คำยกย่อง ฯลฯ
 7. เรื่องราวเกี่ยวกับกระแส/เทศกาล เช่น เทศกาลปีใหม่ ฮารีรายอ การเข้าร่วมโครงการของภาครัฐ ฯลฯ
 8. อื่นๆ เช่น คำคม คำขวัญ
- ทั้งนี้ภาพผลิตภัณฑ์กระเป๋าเตยหนามจักสาน และการสื่อสารสร้างแบรนด์ ดังภาพที่ 4 และ 5

ภาพที่ 4 กระเป๋าเตยหนามจักสาน

Duri

ถ้าคุณหัวเราะฉัน
เพราะฉันประหลาด
ฉันก็จะหัวเราะคุณ
ที่คุณไม่มีอะไร
ต่างจากคนอื่น!

Lady Gaga

Duri.....ดูดี มีสไตล์
Tel 081-9887319

โครงการ Duri เจาะลึกอินไซด์สไตล์คุณ

คุณรีบกระเป๋า Duri รุ่น Limited ฟรี! ดังนี้

1. จำนวนกระเป๋าเป้ใบโปรดมากที่สุดเพียงหนึ่งใบ (ไม่จำกัดจุดจับถัก อาจเป็น หมวก จักสาน ผ้า ฯลฯ) โดยจ่าย 4 ภาพ ทั้งด้านหน้า ด้านหลัง ด้านข้าง และ ด้านใน
2. ขอให้คุณเล่าถึงเป็นกระเป๋าโปรดมา 3 ข้อ
3. ส่งข้อมูลมาได้ที่เพจ Duri กระเป๋าเตยหนามจักสานจังหวัดยะลา

หมดเขต 31 พฤษภาคม 64 นี้ ประกาศผล 5 มิถุนายน 64 ทั้งนี้ 6 ท่านที่ภาพ กระเป๋าและเหตุผลโดนใจทีมรวมมากที่สุด รับกระเป๋า Duri รุ่น Limited ฟรี! 6 ใบ ระบุ 1 ท่าน โดยรางวัลที่ 1 ได้เลือกของรางวัลก่อน และลำดับถัดไปได้เลือกจนหมดของรางวัล

ภาพที่ 5 การสื่อสารสร้างแบรนด์

เอกสารอ้างอิง

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (2563). **องค์ความรู้คุณค่าและมรดกทางภูมิปัญญา และวัฒนธรรมพื้นถิ่นจังหวัดยะลา ภูมิปัญญาท้องถิ่นหัตถกรรมจักสานจากใบเตยหนาม ชุมชนสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.** ยะลา : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

นิชาวดี ตานีเห็ง และสุไลณี อาแล. (2561). **การสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการจัดตั้งกลุ่มสืบทอดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเตยหนาม ชุมชนพงบุโล๊ะ ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.** ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, (2558). **มาตรฐานชุมชนผลิตภัณฑ์จากใบเตยหนาม.** [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก

http://tcps.tisi.go.th/pub/tcps58_46.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล 15 พฤษภาคม 2563).

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ(องค์กรมหาชน). (2562). **งานศิลปหัตถกรรมประเภทจักสานเตยปาดหน้า/ใบลาน.** [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก

https://www.sacict.or.th/uploads/items/attachments/ff2fd343aadac082034cc28e08000f82/_28f6e940db4f4097ccae214a2b258cd0.pdf.

บุคลากรกรม

รอปิยะ เย้าะลีมา (ผู้ให้สัมภาษณ์). อับสร อีซอ (ผู้สัมภาษณ์). ที่สถานประกอบการ 38 หมู่ 2 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2563.

มาซีเต๊ะ สะมะฮอ (ผู้ให้สัมภาษณ์). อับสร อีซอ (ผู้สัมภาษณ์). ที่สถานประกอบการ 38 หมู่ 2 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2563.